

מדינת ישראל

משרד החינוך
מינהל חברה ונוער
מפמ"ר מדעי החברה

המועצה הישראלית לצרכנות
ISRAEL CONSUMER COUNCIL

מדינת ישראל

משרד התמ"ת
אגף בכיר להכשרה
ולפיתוח כח אדם

יום זכויות הצרכן הבינלאומי 2012 בנושא:

שימוש מושכל בסלולר היבטים צרכניים, בריאותיים, וחברתיים.

חכמים על הסלולר

שימוש מושכל בסלולר היבטים צרכניים, בריאותיים, וחברתיים.

מערך פעילות ליום הצרכן הבינלאומי

כ"א אדר תשע"ב, 15 במרץ 2012

צוות היגוי וכתיבה -

המועצה הישראלית לצרכנות: שלמה זיס, חן שנבל, עו"ד ניסים מזרחי

מינהל חברה ונוער: חנה שוורץ, רות קנולר לוי

הפיקוח על הוראת מדעי החברה: דנה פרידמן מפמ"ר מדעי החברה, מלי אליאס מדריכה ארצית לחינוך פיננסי

אגף בכיר להכשרה ופיתוח כ"א במשרד התמ"ת: ד"ר זהבה בכר, אדית פולק

עריכה לשונית: חיה יצחקי

עיצוב: טריגון עיצובים

© כל הזכויות שמורות למועצה הישראלית לצרכנות, למשרד החינוך ולמשרד התמ"ת

יום זכויות הצרכן הבינלאומי 2012 בנושא: שימוש מושכל בסלולר - היבטים צרכניים, בריאותיים, וחברתיים.

רקע

המועצה הישראלית לצרכנות, משרד החינוך ומשרד התמ"ת, מכריזים לקראת יום הצרכן הבינלאומי, שחל ב-כ"א באדר תשע"ב, 15 במרץ 2012, על תחרות ארצית לכיתות ט-י לפיתוח קליפ הסברה לצרכנות נבונה בנושא שירות הטלפון הסלולרי. הפעילות מיועדת לתלמידי כיתות ט'-י, והיא תתקיים בבתי הספר בחודשים דצמבר 2011 עד פברואר 2012. המעמד החגיגי של ההכרזה על בתי הספר שיזכו בתחרות יתקיים במסגרת אירועי יום הצרכן הבינלאומי.

מערך ההפעלה

מטרת הפעילות המוצעת היא להעמיק את החינוך לצרכנות נבונה ולעודד את בני הנוער להגן על זכויותיהם הצרכניות. בפעילות יכירו התלמידים, בצורה חווייתית, מושגי יסוד וזכויות צרכניות בעולם הסלולר, יתמודדו עם שיקולי רכישה של מכשירי סלולר וחבילות שימוש, יגבשו טיפים לשימוש מושכל ובריא בסלולר ויפתחו קליפ הסברה בנושא.

מבנה ההפעלה

ההפעלה מחולקת לשלושה שיעורי חינוך בני 45 דקות כל אחד, ובמהלכם הידע נבנה משיעור לשיעור. המורה יפעיל שיקול דעת אם להעביר את היחידות בשלמותן או רק חלקים מהן, בהתאם לאופי הכיתה שלו ולהיכרותו עם התלמידים.

תחרות הקליפים

הקליפים שיוכנו במסגרת מסעות ההסברה הכיתתיים ישתתפו בתחרות קליפים בין בתי הספר ברחבי הארץ. בקליפים של עד דקה לכל היותר יפיקו התלמידים קליפ הסברה המיועד לשימוש מושכל של צרכנים בטלפון הסלולרי.

צוות שופטים יקבע את הקליפים שיעלו לשלב הגמר. בשלב הגמר יוצגו הקליפים באתר האינטרנט של המועצה לצרכנות, באתר משרד החינוך ובאתר משרד התמ"ת, והגולשים יוזמנו לדרג אותם ולבחור את הקליפ המועדף עליהם. הכיתות ששלחו את הקליפים הזוכים, יזכו בפרסים יקרי ערך.

את הקליפים יש לשלוח על DVD לכתובת:

המועצה הישראלית לצרכנות, מחלקת חינוך, רח' החשמונאים 88, ת.ד. 20413, תל-אביב 61204.
ניתן גם לשלוח את הקליפים למייל klipim2012@gmail.com (מוגבל לגודל של 30 MG).
לפרטים נוספים והרשמה לתחרות:

http://www.consumers.org.il/category/yom_hazarhan

מערך ההפעלה מפורסם ב:

באתר המועצה הישראלית לצרכנות: <http://www.consumers.org.il>

באתר מינהל החברה והנוער: <http://noar.education.gov.il>

באתר המפמ"ר למדעי החברה: <http://www.education.gov.il/hevra>

באתר האגף להכשרה מקצועית ולפיתוח כ"א במשרד התמ"ת: <http://www.moital.gov.il>

המטרות והנושאים המרכזיים של מערך הפעילות:

יחידה 1 - היכרות וחשיפה לעולם המושגים בתחום הסלולר כסוגיה צרכנית

מטרות:

1. הצגת מורכבות הנושא והסוגיה הצרכנית.
2. היכרות עם מושגי יסוד בעולם הסלולר.
3. הגברת המודעות לזכויות צרכניות בתחום בסלולר.
4. פיתוח חשיבה צרכנית נבונה.

השיעור כולל:

- "בחן את עצמך" בנושא סלולר.
- דיון פתיחה להצגת הנושא כסוגיה צרכנית וחשיבות המודעות לה.
- משימת "יש לך הודעה" להתנסות אישית במורכבות הנושא והשיקולים שיש להביא בחשבון כמשתמש וכצרכן.
- מילון מונחים מעולם הסלולר.
- ריאיון עם אחד ההורים על הנושא.

יחידה 2 - התמודדויות עם שיקולים ואפשרויות קנייה בתחום הסלולר

מטרות:

1. עיבוד שיעורי הבית והשאלות שהוצגו להורים על שיקולים ובחירות כצרכני סלולר.
2. הבנת הבעייתיות והמורכבות של ההתמודדות עם שיקולי קנייה ושימוש בתחום הסלולר.
3. הקניית כלים להתמודדות יעילה ונבונה כצרכנים והגברת המודעות לזכויות צרכניות בתחום הסלולרי.

השיעור כולל:

- סרטון סאטירי בנושא הסלולר.
- פירוט הבעיות שאיתן אנו מתמודדים כצרכני סלולר.
- דיון בשאלה כיצד נפעל להשגת מידע ומוצרים העונים על צרכינו.
- משימות התמודדות עם שיקולים ודילמות מעולם הצרכנות הסלולרית.

יחידה 3 - העלאת המודעות לצרכנות סלולרית נבונה

מטרות:

1. סיכום הידע הנלמד והצעת טיפים לצרכנות נבונה בתחום הסלולר, בדגש על שימוש חסכוני, מודע, זהיר ובריא.
2. חשיפת משימת הסיכום לתוצר למידה: מסע הסברה הכולל קליפים המעודדים ומקדמים צרכנות נבונה בתחום הסלולרי ומספק טיפים ומידע.
3. זמן עבודה על התוצר הסופי - הצגת תכנית ראשונית של התלמידים לאישור המורה.

השיעור כולל:

- טיפים לצרכנות נבונה בתחום הסלולר.
- הוראות להכנת קליפ למסע הסברה בנושא הסלולר.
- איך עושים קליפ? העלאת רעיונות, אפיון הקליפ, הכנת ותכנון לצילום קליפ.

היכרות וחשיפה לעולם המושגים בתחום הסלולר

מטרות:

1. הצגת מורכבות הנושא והסוגיה הצרכנית.
2. היכרות עם מושגי יסוד בעולם הסלולר.
3. הגברת המודעות לזכויות צרכניות בתחום הסלולר.
4. פיתוח חשיבה צרכנית נבונה.

מהלך הפעילות:

שלב א' - בחן את עצמך (5 דקות)

יש להעביר לתלמידים את השאלון "בחן את עצמך" המופיע בנספח 1. כל תלמיד עונה על השאלון באופן אישי ומחשב לעצמו את הציון לפי מפתח הנקודות.

שלב ב' - דיון במליאה (15 דקות)

1. המורה עורך סקר מודעות כיתתי בהתאם לתוצאות השאלון ורושם את תוצאותיו על הלוח: כמה תלמידים בעלי מודעות גבוהה, כמה תלמידים בעלי מודעות בינונית, וכמה תלמידים בעלי מודעות נמוכה.
2. המורה יקיים דיון לפי השאלות המנחות האלה:
 - באיזו מידה לדעתכם תוצאות סקר המודעות של הכיתה שלנו משקפות את המצב בקרב בני נוער באופן כללי בנוגע למודעות שלהם לזכויותיהם כצרכנים סלולריים?
 - צוותי הצרכנות הפעילה של המועצה לצרכנות ערכו סקר בשלושה תיכונים ברחבי הארץ, ומהם עולה כי למעלה מ-74% מהנשאלים ידעו מהו חשבון הסלולר החודשי הממוצע שלהם. לפחות 35% דיווחו כי הם מוגבלים על-ידי הוריהם בסכום חודשי כלשהו. האם הנתונים שנמצאו אצלנו שונים/דומים?
 - מה החשיבות של המודעות לנתונים העולים מהסקר של המועצה הישראלית לצרכנות לדעתכם?
 - מה בשאלון ובתגובות החברים נראה לכם חשוב ומשמעותי לנו כצרכנים? מה נראה לכם לא משמעותי? מה הפתיע אתכם? אילו נקודות מופיעות בשאלון שלא חשבתם עליון קודם?
 - באילו שירותים של הטלפון הסלולרי אתם משתמשים?
 - אילו שינויים חלו בחיינו בעקבות הזמינות של הטלפון הנייד?
 - מהם היתרונות והחסרונות של השימוש בטלפון הנייד?
 - מה לדעתכם יכול להשפיע ולהגביר את המודעות שלנו כצרכנים? האם זה חשוב לדעתכם?
 - האם לשימוש במכשירי הסלולר יש השפעות חברתיות לדעתכם? חיוביות? שליליות?
 - מהן הסכנות הבריאותיות בשימוש במכשיר סלולרי?

היכרות וחשיפה לעולם המושגים בתחום הסלולר

טיפים למורה לניהול הדין:

- חשוב להסביר את ההיבטים המורכבים של השימוש בטלפון סלולרי: כלכליים (כמה משלמים ומה מקבלים?), חברתיים (כיצד משפיע השימוש בטלפון סלולרי על היחסים החברתיים בין אנשים?), אתיים (מתי והיכן משתמשים בו? עד כמה מתחשבים באחרים בשעה שמדברים בו במקום ציבורי?), בריאותיים וסביבתיים (קרינה, רעש).
- הבהרת מושגים - יש לוודא בעזרת שאלות מנחות שכל התלמידים מבינים את המושגים. לדוגמה: מה ההבדל בין דקת זמן אוויר בתוך הרשת לדקת זמן אוויר מחוץ לרשת? מהי חבילת גלישה? מה זה החזר על המכשיר? מה הם חיובים קבועים? מה הם חיובים משתנים? מה הם שירותים נוספים בתשלום? וכיצד בזה. מצורף מילון מונחים לעולם הסלולר לחלוקה לתלמידים (נספח 2).
- הבנת חשבונות היא הבסיס לצרכנות נבונה. היא מאפשרת לנו לבקר את התשלומים שאנו מחויבים בהם, ולעתים לחסוך סכומים משמעותיים. כדי לעודד ולאפשר צרכנות נבונה הכינה המועצה לצרכנות מדריכים לקריאת חשבונות. להרחבה בנושא מונחים מעולם הסלולר וקריאת דף חשבון אפשר להיעזר במדריך האינטראקטיבי "עושים חשבון לחשבון":
<http://www.consumers.org.il/category/cell-phone>
- אם התלמידים מספרים כי יש להם חבילות שמשתלם לדבר בהן הרבה, חשוב להסביר להם שלרוב בחבילות כאלו אנו משלמים על שירותים וזמן אוויר שאין אנו זקוקים להם באמת. צרכן נבון יבחן את מספר דקות השיחה וההודעות שהוא זקוק להן, ואז יבחר תכנית שמתאימה לו.
- יש להדגיש לתלמידים כי המכשירים עצמם הם בעלות שאינה מבוטלת ואף גבוהה מאוד במקרים של סמארטפון. המכשיר נתפס ככלול בחבילה וכאילו לא משלמים עליו, אך למעשה שוויו אלפי שקלים ובנוסף - נדרש לבטח אותו בתוספת תשלום. אפשר להסביר את הנקודה בעזרת מטאפורה: מכשיר סלולרי הוא מעין מעטפה ובה אלפי שקלים, שאנו מסתובבים איתה כל העת. האם אכן נחוץ ונוח להסתובב עם "מעטפה" כזו בכל מקום?
- חשוב להסביר את יחסי הכוח שבין ספק שירותים לצרכן שירותים ואת האינטרסים הסותרים של שני הצדדים. חברות הסלולר לא נותנות שום דבר במתנה או בחינם, וחשוב לזכור את זה בצרכנים ולהבין שעל כל דבר אנחנו משלמים בצורה זו או אחרת.
- חשוב להדגיש לתלמידים את ההשלכות הבריאותיות של השימוש במכשירים סלולריים. על אף שעדיין לא ברור אם השימוש בטכנולוגיה הסלולרית מגדיל את הסיכון להתפתחות גידולים ממאירים ושפירים, בהתחשב בממצאי המחקרים העדכניים, משרד הבריאות קובע כי יש לנקוט בעקרון "הזהירות המונעת".

היכרות וחשיפה לעולם המושגים בתחום הסלולר

המלצות משרד הבריאות בנוגע לשימוש בטלפונים סלולריים

באופן כללי, משרד הבריאות מאמץ את ההנחיות של מרבית הגופים הבינלאומיים, הממליצים לנהוג בהתאם לעקרון "הזהירות המונעת" בקשר לשימוש בטלפונים סלולריים. הנחיות המשרד מביאות בחשבון את הצרכים הטכנולוגיים של החברה בישראל ואת מידת הזהירות המתחייבת מהמידע המדעי המעודכן, מתוך כוונה להגיע לאיזון בין צרכי האוכלוסייה ובין שמירה על בריאותה.

בהתאם לכך ממליץ משרד הבריאות על:

- שימוש ברמקול/דיבורית אישית או אוזנייה (שאינה אלחוטית) בזמן השיחה. הרחקת הטלפון הסלולרי מגוף המשתמש מקטינה את חשיפתו לקרינת הרדיו. לפיכך, יש להקפיד להרחיק את הטלפון מהגוף (ולא לשאת אותו בזמן זה על הגוף, למשל, בחגורת המכנסים, בכיס או על הצוואר באמצעות שרף).
- צמצום כמות ומשך השיחות המבוצעות בטלפון סלולרי הינה אמצעי נוסף ופשוט להקטנת החשיפה.
- באזורים שבהם הקליטה חלשה (אזורים שבהם יש מעט אנטנות יחסית, או מקומות שיש בהם מיסוך קליטה, למשל במעלית, רכבת וכדומה), רמת החשיפה לקרינה עולה. לפיכך, יש להמעיט בדיבור באזורים אלו. יש לציין כי רמת הקליטה מצוינת בטלפון, ולפיכך אפשר לזהות מצבים אלה.
- מומלץ להקפיד על כללי הזהירות במיוחד בכל הנוגע לילדים, שכן הם רגישים יותר ונמצאים בסיכון גבוה יותר להתפתחות סרטן כתוצאה מחשיפה לגורמים מסרטנים.

מה ידוע לגבי השפעות אחרות (מלבד סרטן) של שימוש בטלפונים סלולריים?

כמה מחקרים בדקו את ההשפעות הבריאותיות האחרות (פרט להתפתחות סרטן) של השימוש בטלפונים סלולריים על בריאות האדם. השערות הקושרות שימוש בטלפון הסלולרי לכאבי ראש, לעייפות, להפרעות בשינה, לפגיעה בזיכרון, בראייה או בשמיעה, לא הוכחו במחקרים מדעיים מבוססים. כמו-כן, לא הוכח מדעית קשר לפגיעה בפוריות. לעומת זאת, הוכח קשר ודאי בין שימוש בטלפונים סלולריים לבין מעורבות בתאונות דרכים. קשר זה איננו נובע מהחשיפה לקרינה הנפלטת מהטלפונים הסלולריים אלא מהסחת דעתו של הנהג. יש לציין כי השימוש בדיבורית אינו מפחית לחלוטין סיכון זה.

להרחבה נוספת באתר משרד הבריאות: <http://www.health.gov.il>

היכרות וחשיפה לעולם המושגים בתחום הסלולר

שלב ג' - "יש לך הודעה" (20 דקות)

מטרת המשימה הינה לחשוף את התלמידים לנושא הסלולר כסוגיה צרכנית מורכבת ולעורר אותם לחשיבה צרכנית נבונה הכוללת תכנון לפני פעולה צרכנית תוך כדי השוואת מחירים, בדיקת כדאיות והכרה במידע הכרחי לצרכן. התלמידים מקבלים את המשימה לביצוע בזוגות או באופן אישי (נספח 3).

המורה יסביר:

לפניכם פירוט של חמישה משתמשי סלולר והחבילות שברשותם. עליכם להעביר הודעה על דחייה של מבחן חשוב בין חמשת המשתמשים בצורה החסכונית ביותר, תוך שימוש במכשירים סלולריים בלבד. יש לציין בפני התלמידים כי את ההודעה אפשר להעביר בדרכים האלה:

שימו לב! כל משתמש יכול להעביר את ההודעה רק לאדם אחד בלבד.

לאחר 10 דקות של עבודה בזוגות, יש לחזור למליאה ובה לבקש מכמה נציגים להציג את הפתרון שלהם בצורה של תרשים: מי מעביר למי את ההודעה ובאיזו דרך. בסיום ההצגה של הזוגות, יציין המורה את הזוג שהפתרון שלו הוא החסכוני והיעיל ביותר.

טיפים למורה:

- לעבור בין התלמידים בזמן העבודה בקבוצות. לעודד אותם לחשיבה על שיקולים כגון שיחות בתוך ומחוץ לאותה רשת סלולרית, עלות שיחה מול עלות הודעה, שימוש באינטרנט סלולרי שדורש חיבור לאינטרנט אצל שני המשתמשים וכדומה.
- כאשר התלמידים מציגים את הפתרונות שלהם, יש להתעכב ולשאול "למה בחרתם בדרך זו?", "מה השיקול שהנחה אתכם?" ולהגיב על התשובות שלהם.
- יש להדגיש לתלמידים כי העובדה שבחבילה מסוימת יש כך וכך דקות שיחה או הודעות חינם אינה אומרת כי לא משלמים עליהם, והם כלולים בסכום התשלום של החבילה שיכול להגיע לכמה מאות שקלים. בנוסף, כל דקה/הודעה החורגות מהחבילה עולות ביוקר לצרכן.
- לתלמידים שמתקשים לפצח את המשימה יש לתת שני טיפים:
 1. לבדוק תחילה למי יש את החבילה הגרועה ביותר, וכדאי שהוא יהיה האחרון ולא יעביר את ההודעה לאף אחד (הוא רק יקבל את ההודעה).
 2. לבדוק אילו משתמשים שייכים לאותה הרשת, ולבחון תחילה מה הדרך החסכונית ביותר להעברת ההודעה ביניהם, ואחר כך להחליט מי כדאי שיעביר את ההודעה מחוץ לרשת וכיצד.

היכרות וחשיפה לעולם המושגים בתחום הסלולר

הצעה לפתרון ושיקולים מנחים רלוונטיים למורה

שיקולים עבור כל כרטיס תפקיד שיש להביא בחשבון:
אלון - כיוון שיש לו הגבלה על שיחות יוצאות, עדיף שיהיה אחרון ולא יעביר את ההודעה לאף אחד.
יובל - כיוון שיש לו 200 דקות חינם בתוך הרשת, עדיפות לשיחה בתוך הרשת, אך יש באפשרותו לשלוח גם הודעה באמצעות גלישה באינטרנט בחינם.
יעל - עדיפות לשימוש בגלישה באינטרנט. אם אין ברירה אז הודעת טקסט.
שקד - יכולה לבצע שיחה לכל היעדים, כי יש לה 400 דקות חינם לכל היעדים ו-200 הודעות טקסט חינם לכל היעדים.
עידו - עדיפות לשיחה או הודעת טקסט רק בתוך הרשת.

טיפים לפתרון:

- ייתכנו כמה פתרונות. החשיבות היא בשיקולי הכדאיות ובהיגיון המנחה תוך הבנת מורכבות המושגים וההחלטות.
- יש להדגיש לתלמידים כי על אף שדקת שיחה בודדת מחירה נמוך ממחיר הודעת טקסט, אנחנו תמיד מדברים יותר מדקה.
- כאשר אין הבדל מבחינת העלות בין שליחת הודעה לביצוע שיחה, צריך לחשוב על שיקולים נוספים בבחירת הדרך להעברת ההודעה, כגון מהות ההודעה, קרינה ושימוש בריא.

הצעה לפתרון:

מי מודיע	למי מודיע	איך מודיע
עידו	יעל	הודעת טקסט חינם בתוך רשת "הצלחות"
יעל	יובל	באמצעות גלישה באינטרנט
יובל	שקד	שיחת חינם בתוך רשת "הפתעות"
שקד	אלון	שיחת חינם מרשת "הפתעות" לרשת "הצלחות"

היכרות וחשיפה לעולם המושגים בתחום הסלולר

שלב ד' - סיכום היחידה (5 דקות)

1. המורה ישאל את התלמידים:
לנוכח הנושאים שעלו ב"בחן את עצמך" ובמשימת "יש לך הודעה", למה צריך לשים לב כצרכנים בעולם הסלולארי?
2. המורה יסכם את השיעור:
כולנו צרכני סלולר פעילים. פעמים רבות אנו נתקלים בבעיות שונות, כגון: חוסר מידע או הבנה לגבי המסלולים שאנו מנויים עליהם, חשבון מנופח שאנו לא מבינים כיצד הגענו אליו, לחץ חברתי, טשטוש בעקבות מבצעים מפתים ללא התחשבות במאפייני השימוש וצרכי השימוש שלנו, קושי בהבנת פירוט החשבון, בעיות בשירות לקוחות וכו'.
עלינו לפתח מודעות ולהשיג מידע כיצד להתנהל בצורה נבונה בשוק הסלולר. מטרת הפעילות הייתה לעורר אתכם למודעות בתחום, וביחידות הבאות נעסוק בהתמודדויות שכאלו במטרה לתת כלים פשוטים לחיסכון ולשמירה על זכויותיכם הצרכניות.

שלב ה' - משימה כהכנה ליחידה 2

- כל תלמיד מתבקש לשוחח עם ההורים שלו ולענות בכתב על השאלות האלה:
1. כיצד משפיע מכשיר הסלולר על החיים שלכם, לעומת התקופה שמכשירים כאלו לא היו זמינים? מהם היתרונות? החסרונות?
 2. מה דעתכם על השימוש שבני המשפחה האחרים עושים במכשירים אלו?
 3. איזו חבילת סלולר יש לבני המשפחה?
 4. למה בחרתם דווקא את החבילה הזו? אילו שיקולים הנחו אתכם?
 5. האם בדקתם את צורכי המשפחה מבחינת כמות שיחות והודעות לפני שהתחייבתם לחבילה?
 6. האם נתקלתם בקשיים כלשהם בעת קבלת החלטות או בעת ביצוע העסקה?

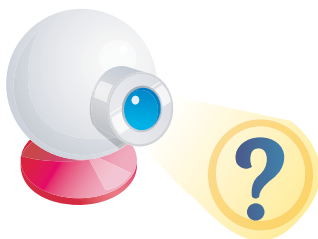
אפשר לבקש מהתלמידים לעבור עם ההורים על דף החשבון של מכשירם ולמלא יחד את הטבלה:

קריטריון לבדיקה	על פי החבילה	בפועל
מספר שיחות		
מספר הודעות טקסט		
מספר דקות גלישה באינטרנט		
ההוצאה החודשית הכוללת		

יחידה 1

נספח 1

בחן את עצמך

1. האם את/ה יודעת/ת מה סכום חשבון הסלולר החודשי הממוצע שלך?

- א. ברור שכן
- ב. פחות או יותר
- ג. אין לי מושג

2. האם קראת פעם את דף החשבון של הסלולר שלך?

- א. כל חודש קוראת/ת בקפידה
- ב. לפעמים
- ג. לא מעניין אותי

3. האם את/ה יודעת/ת עבור אילו שירותים חברת הסלולר שאת/ה מנוי/ה שלה גובה ממך/מהוריך תשלום?

- א. אני יודעת/ת בדיוק על מה גובים כסף ממני/מהורי
- ב. יודעת/ת באופן כללי
- ג. אין לי מושג

4. האם הוריך מגבילים את סכום החשבון החודשי של מכשיר הסלולר שברשותך?

- א. כן
- ב. לא
- ג. נראה לי שכן

5. האם את/ה משתמש במכשיר הסלולר גם כשאת/ה בבית ליד טלפון קווי?

- א. לא. זה סתם בזבוז כסף ולא בריא
- ב. לפעמים כשאין לי כוח ללכת לטלפון הקווי
- ג. אני תמיד מעדיף/ה לדבר במכשיר הסלולרי שלי

6. מה השיקול המרכזי המנחה אותך בבחירת מכשיר סלולרי?

- א. אני מעדיף/ה מכשיר איכותי ואמין
- ב. חשוב לי שהמכשיר יהיה "ידידותי" וקל לתפעול.
- ג. אני לוקחת/ת בחשבון מה הכי אופנתי ומה הכי חדשני וטרנדי

7. האם שמעת על בעיות רפואיות כלשהן הנגרמות כתוצאה משימוש במכשירים סלולריים?

- א. כן. יש קרינה הנפלטת מהמכשיר ולכן אני משתמשת/ת באוזניים
- ב. שמעתי משהו כזה פעם
- ג. מה כבר יכול להיות לא בריא בלדבר במכשיר סלולרי?

8. באזורים שבהם הקליטה חלשה:

- מכשיר הטלפון מתאמץ לשדר ובכך עולה עוצמת השידור והקרינה
- אם רוצים לשפר את הקליטה, ניתן לעשות זאת על-ידי עלייה למקום גבוה.
- אין בעיה של קליטה בארץ

9. עד כמה חברים ופרסומות משפיעים עליך בבחירת מכשיר סלולרי?

- בכלל לא. יש שיקולים הרבה יותר חשובים
- קצת מושפעת. לא רוצה להסתובב עם מכשיר ישן ומיושן
- מה שאומרים מסביבי משפיע עלי וחשוב לי להתאים את עצמי.

10. האם אתה/יודעת/ כמה עולה מכשיר סמארטפון?

- בין 2500-5000 ₪
- כמה מאות שקלים.
- מי משלם על מכשיר? מקבלים את המכשיר בחינם עם החבילה.

תוצאות "בחן את עצמך"

הענקי לך נקודות לפי הפירוט הזה:

תשובה א = 3 נקודות

תשובה ב = 2 נקודות

תשובה ג = נקודה אחת

סכמי את סך הנקודות שצברת.

סכום הנקודות שלך הינו: _____

רוצה לדעת מה רמת המודעות שלך?

אם קיבלת 10-16 נקודות:

רמת המודעות שלך נמוכה. כמשתמשת/מכשיר סלולרי אתה/לא מכירה/מושגים בסיסיים, וזה עשוי לפגוע הן בשיקול הדעת שלך כצרכנית, והן בבריאותך וגם לעלות לך לא מעט כסף. חבל 😞

אם קיבלת 17-23 נקודות:

רמת המודעות שלך בינונית. יש לך מידע חלקי על מושגים ונושאים הקשורים להיותך משתמשת/וצרכן בתחום הסלולר. הגברת המודעות ואיסוף מידע צרכני יועילו לך להמשיך לשמור על עצמך ועל כספך. המשך/כי כן! 😊

אם קיבלת 23-30 נקודות:

רמת המודעות שלך גבוהה. כל הכבוד! אתה/משתמשת סלולר מודעת, אחראית/וחסכנית, העושה שימוש מושכל ובריא במכשיר ברשותך. ישר כוח! 😊

נספח 2

מילון מונחים לתקשורת סלולרית

SMS	הודעה טקסטואלית קצרה באמצעות טלפון. ראשי תיבות של Short Message Service.
MMS	שירות הודעות מולטימדיה עשירות שבהן אפשר לשלב טקסט, אנימציה, תמונות, צלילים וסרטוני וידאו (במכשירים תומכים). ראשי תיבות של Multimedia Messaging System/Media Message Service.
רינגטון	פורמט שמיועד להשמעה במכשירי סלולר ומחליף את הצלצול.
דור III	הדור השלישי הוא טכנולוגיה מתקדמת המאפשרת תקשורת העברת נתונים מהירה ברשת הסלולר. תקשורת מהירה זו מאפשרת איכויות גבוהות יותר לשירותי התקשורת הקיימים ובעיקר, שירותים חדשים מתקדמים יותר כגון שרותי מולטימדיה.
טלפון חכם	סמארטפון (Smartphone) הוא מכשיר נייד המשלב יכולות של טלפון סלולרי עם יכולות מתקדמות של מחשב כפ יד. בטלפון החכם אפשר להתקין יישומים מתקדמים, בדומה לאלה המותקנים במחשב שולחני. כיוון שבעל הטלפון החכם נושא אותו באופן תדיר, השילוב בין טכנולוגיות תקשורת, כגון דור שלישי, לגמישות המחשבת של מכשירים אלו, מאפשרת ליצור שירותים של מציאות מתוספת - מצב שבו המכשיר מאפשר למשתמש לקבל מידע אודות הסביבה שבה הוא נמצא.
דקת שיחה	כל שיחה במכשיר סלולרי נמדדת בדקות. התשלום עבור שיחות הינו לפי תעריף לדקת שיחה, המשתנה מחברה לחברה ובהתאם להסכם האישי של הלקוח עם החברה.
זמן אוויר	כינוי שנמדד מרגע תחילת השיחה מהטלפון הסלולרי ועד לרגע שבו השיחה מסתיימת. מכיוון שכל התקשורת שמבצע הטלפון הסלולרי עוברת "דרך האוויר", נקרא הזמן הזה "זמן אוויר".
חבילה/ מסלול/ תכנית	חברות הסלולר השונות מנסות ליצור תכנית שתתאים לאפיוני השימוש של הצרכן, למשל תכנית או מסלול לחיילים, לסטודנטים וכו'. המסלול או החבילה כוללים כמה שירותים והטבות חודשיים קבועים (לדוגמה - שירות שיחה מזוהה, מספר מסוים של דקות שיחה והודעות טקסט "בחנים") במחיר קבוע מראש. על חריגה ממסגרת השיחות וההודעות הכלולים בחבילה/מסלול משלם הצרכן לפי תעריפי החברה, בנוסף על החיוב הקבוע.
החזרים	החזרים כספיים על הטבות שונות, למשל: החזר עבור עלות המכשיר.
חיובים קבועים	חיובים שאינם תלויים בהיקף השימוש ומתחדשים מדי חודש, למשל: חיוב קבוע עבור חבילת שירותים מסוימת.
חיובים משתנים	חיובים התלויים בהיקף השימוש החודשי, למשל: חיוב עבור שיחות שנצרכו מעבר לחבילה המחויבת בחיוב קבוע.

כדי לעודד ולאפשר צרכנות נבונה הכינה המועצה לצרכנות מדריכים להבהרת מונחים ולקריאת חשבונות. להרחבה בנושא מונחים מעולם הסלולר וקריאת דף חשבון אפשר להיעזר במדריך

האינטראקטיבי "עושים חשבון לחשבון" באתר המועצה לצרכנות:

<http://www.consumers.org.il/category/cell-phone>

יחידה 1

נספח 3

"יש לך הודעה"

עליכם להעביר הודעה על דחייה של מבחן חשוב בצורה החסכונית ביותר, בין משתמשי סלולר שונים, תוך התחשבות בתעריפים ובחבילות השונות שברשותם.

את ההודעה אפשר להעביר בדרכים האלה:

- שיחה ממכשיר סלולר אחד לשני.
- הודעת טקסט ממכשיר סלולר אחד לשני.
- הודעה באמצעות גלישה באינטרנט ממכשיר הסלולר - באמצעות שליחת דואר אלקטרוני או תוכנת הודעות מיידיות (צ'אט).

שימו לב! כל משתמש יכול להעביר את ההודעה לאדם אחד בלבד.

רשימת המשתמשים שביניהם יש להעביר את ההודעה ופרטי החבילות שלהם:

אלון

מכשיר הסלולר שלו שייך לרשת "הצלחות". במסגרת התכנית שעליה אלון מנוי יש לו הגבלה של 100 ₪ בחודש לשיחות יוצאות. להודעות טקסט יש בתכנית של אלון תעריף קבוע - 65 אג' להודעה.

יעל

מכשיר הסלולר של יעל שייך לרשת "הצלחות". במסגרת התכנית שעליה היא מנויה יש לה תעריף קבוע של 55 אג' לדקת שיחה ו- 65 אג' להודעת טקסט. בנוסף, יעל קיבלה מתנה - חבילת גלישה באינטרנט ללא הגבלה לשנה.

שקד

מכשיר הסלולר שלה שייך לרשת "הפתעות". במסגרת התכנית שעליה שקד מנויה יש לה הטבה של "דבר חופשי", הכוללת 300 דקות שיחה חינם לכל היעדים באותה הרשת ו-400 הודעות טקסט חינם לכל היעדים לחודש.

יובל

מכשיר הסלולר שלו שייך לרשת "הפתעות". במסגרת התכנית שעליה יובל מנוי יש לו הטבה של 200 דקות שיחה חינם ברשת "הפתעות". בנוסף, יש ליובל חבילת גלישה בתשלום קבוע של 59 ₪ לחודש.

עידו

מכשיר הסלולר שלו שייך לרשת "הצלחות". במסגרת התכנית שעליה עידו מנוי יש לו הטבה של "דבר ללא הכר ברשת הצלחות", הכוללת 400 דקות שיחה חינם ליעדים באותה הרשת ו-400 הודעות טקסט חינם בתוך הרשת.

התמודדויות עם שיקולים ואפשרויות קנייה בתחום הסלולר

מטרות:

1. עיבוד שיעורי הבית והשאלות שהוצגו להורים על שיקולים ובחירות כצרכני סלולר.
2. הבנת הבעייתיות והמורכבות של ההתמודדות עם שיקולי קנייה ושימוש בתחום הסלולר.
3. הקניית כלים להתמודדות יעילה ונבונה כצרכנים והגברת המודעות לזכויות צרכניות בתחום הסלולר.

מהלך הפעילות:

שלב א' - תשובות הורים (5 דקות)

המורה יבקש מכמה תלמידים לשתף ולספר מה היו התשובות של הוריהם לשאלות שהוצגו בפניהם. שאלות מנחות למורה:

- מה היו שיקולי הדעת בבחירת מוצרים ושירותים שהציגו הורכים?
- האם הורכים ערכו השוואת מחירים ובדיקה של צרכים לפני ההתחייבות לחברה כלשהי?
- מה היו מניעי הקנייה שהנחו את הורכים?
- האם הורכים התחשבו בהרגלי השימוש ובצרכים של המשפחה בעת הבחירה? האם החברה התחשבה בהם?
- האם ידוע לכם על משא ומתן שקיימו הורכים?
- האם הורכים העידו על קשיים כלשהם בתהליך קבלת החלטות וביצוע העסקה?
- האם למדתם משהו חדש בעקבות השיחה עם הורכים?
- מה המשמעות של להיות צרכן סלולר נבון להערכתכם?

שלב ב' - הקרנת סרטון (5 דקות)

הסרטון לקוח מתכנית הסאטירה "קצרים" ומופיע בקישור הבא:
<http://www.youtube.com/watch?v=w8AHZldVadM>

למורה: אם לא קיימת אפשרות להקרין את הסרטון, מצורף תמליל שלו (נספח 1). במקרה כזה אפשר לתת לשני תלמידים להתכונן על הקטע ולהציג אותו כמשחק תפקידים מול הכיתה.

שלב ג' - דיון לאור הסרטון והשיחה עם הורים (5 דקות)

שאלות מנחות לדיון:

- כיצד הסאטירה מעצימה ומבליטה את הבעיות בהן נתקלים צרכני סלולר?
- כיצד הסאטירה משקפת את המציאות?
- כיצד היא מרחיבה את הבעייתיות והמורכבות של הנושא?
- מהו שימוש מודע וחכם במכשירים סלולריים להבנתכם?
- ממה יש להיזהר כצרכנים סלולריים?

טיפים למורה:

- הסאטירה מעצימה וממחישה בעיות שאנו לרוב נתקלים בהם כצרכנים בהתמודדות מול חברות הסלולר.
- חשוב להדגיש לתלמידים כי גם עליהם, כצרכנים צעירים, מוטלת אחריות אישית להתמודדות עם הסוגיה, ובאפשרותם ללמוד כיצד להתמודד יותר טוב כצרכנים נבונים - לחסוך, להיזהר, ובעיקר לעשות שימוש מודע וחכם במכשירי הסלולר שלהם.

התמודדויות עם שיקולים ואפשרויות קנייה בתחום הסלולר

שלב ד' - משימות התמודדות עם שיקולים ודילמות מעולם הצרכנות הסלולרית

(20 דקות)

1. הפעילות תיעשה בזוגות או בקבוצות של 3-4 תלמידים, לשיקול המורה.
2. שאלות לתלמידים: מה יש להביא בחשבון בעת בחירת תכנית סלולר? תשובות אפשריות: השוואת מחירים, הרגלי שימוש, צורך, רצון, איכות המוצר, התאמה ללקוח, מבצעים וכו'.
3. המורה יציג לתלמידים שלוש "תעודות זהות" של משתמשים במכשיר סלולרי. יש לחלק לתלמידים דף מודפס עם הפרטים הללו (נספח 2).
4. הוראות למשימה: על התלמידים להתאים לכל אחד מהמשתמשים תכנית סלולר שתענה בצורה הטובה ביותר על הצרכים שלו ועל הרגלי השימוש שלו. על התלמידים לבחור תכנית (מבין התכניות המוצעות בנספח 3) עבור כל משתמש, בהתאם לנקודות ולשיקולים שעלו בכיתה. למשימה מוקצות כ-10 דקות.
5. בסיום, כל קבוצה תציג את התכנית שהתאימה לכל משתמש ותנמק את השיקולים שעמדו לנגד עיניה.

טיפים למורה:

- אין תשובה "נכונה" או "לא נכונה". יכולים להיות כמה פתרונות אפשריים. לכן, כל תשובה מנומקת מתקבלת.
- מטרת הפעילות היא לעורר לחשיבה צרכנית מושכלת ובבונה על-ידי התנסות בהתמודדות עם שיקולים צרכניים והפעלת שיקול דעת.
- הדגש המרכזי הוא על דיון שבו כל קבוצה תשתף ותציג את השיקולים שהנחו אותה. יש לפתח דיון סביב השאלה אם עדיף לשלם יותר ולא לשנות הרגלי שימוש או להקפיד ולשמור לא לחרוג ממסגרת מסוימת של תכנית. כלומר, **המשמעות והמסר הינם כי ההתמודדות היא לא רק בבחירת תכנית אלא גם באחריות המתמשכת שלי כמשתמש.**
- אם התלמידים מציעים לקחת חבילות שהינן מעבר למה שהמשתמש צריך (למשל, עבור אביבית שמדברת 300 דקות הם מציעים לקחת חבילה של 500 או 1000 דקות), יש להסביר להם שמדובר בכסף ש"הולך לפח", שמשלמים על משהו שלא צריכים, כמו לקנות בסופר מצרכים יותר ממה שאוכלים ולזרוק.
- שימו לב! לאביב אין חבילה שעונה על צרכיו ללא חריגה מהתקציב שהוריו מגבילים אותו. הרעיון הוא להסביר לתלמידים ולתת להם להתמודד עם סוגיה של תקציב מוגבל שדורש צמצום בהוצאות ובשימוש, וגם במשמעות של חריגה מהתקציב שלנו כצרכנים.
- יש להדגיש לתלמידים כי היום נדרש מאיתנו להיות צרכנים יותר מודעים. לכל אחד יש יכולת לבדוק (באינטרנט או בשיחת טלפון) בכל רגע כמה דקות דיבר, כמה הודעות שלח, ולחשב את הוצאות השימוש שלו.
- רעיונות יצירתיים יתקבלו בברכה, ויש לעודד אותם.

שלב ה' - יישום הנושא על הרגלי השימוש האישיים (5 דקות)

משימה אישית: על כל תלמיד להגדיר לעצמו את הצרכים שלו (תקשורת עם חברים, משפחה, צילום, אינטרנט, GPS, וכו') ואת הרגלי השימוש שלו (סוגי פעילויות, תדירות, משך זמן וכו'). לאחר מכן עובדים בזוגות - כל זוג תלמידים יקיים דיון (על-ידי השוואה ובדיקה) אם השימוש של כל אחד בטלפון הנייד הוא אכן מודע וחכם, ואף כיצד ניתן ליעל אותו להיות יותר חסכוני, בריא, זהיר ומושכל.

תמליל הסרטון "מסלול סלולר" - מתוך התכנית "קצרים"

נציגת השירות:

"אוקיי. לוי שמואל (מקלידה את השם על המחשב)... אוקיי."
 "מה שאני ממליצה לך זה לעבור למסלול חודשי עדיף. עכשיו, בוא נעשה רגע השוואה בין המסלול הנוכחי שלך לבין מסלול חודשי עדיף (מציירת טבלה על נייר לבן להשוואה)... תראה, במסלול חודשי עדיף אתה משלם 150 ₪ קבוע כל חודש, ואז אתה משלם רק 0.21 אג' לדקת שיחה בתוך הרשת ורק 0.63 אג' לדקת שיחה מחוץ לרשת. בנוסף, אתה מקבל הנחה של 20 שקלים על שיחות לחו"ל במידה ועברת את ה - 60 דקות שיחה לחודש והנחה של 50 ₪ במידה ועברת את ה - 100 דקות שיחה". את כל הנתונים הנציגה רושמת בטבלה בצד של מסלול חודשי עדיף.

הלקוח:

נראה מבולבל... מהנהן.

נציגת השירות:

"כמו כן, אתה מקבל החזר מלא על המכשיר במידה ואתה רוצה לשדרג, זאת כמובן במידה ועברת את ה - 100 דקות שיחה בתוך הרשת או 150 דקות שיחה מחוץ לרשת. כמו כן אתה מקבל 80% הנחה על מחיר הביטוח במידה ועברת 75 דקות שיחה הן מחוץ לרשת והן בתוך הרשת... עכשיו בוא נבדוק את המסלול הנוכחי שלך..."

הלקוח:

"כן, כן"... נראה מהנהן ומתעניין.

נציגת השירות:

"המסלול הנוכחי שלך הוא (כותבת בגדול בטבלת ההשוואה בצד של המסלול הנוכחי) ממש גרוע***... עכשיו אתה יכול לראות בבירור איזה מסלול עדיף!!!"

בסיום, הנציגה נראית שביעת רצון והלקוח מבולבל ומופתע.

*** בסרטון יש שימוש במילה לא ראויה שהוחלפה למילה "גרוע".

יחידה 2

נספח 2

'תעודות זהות' של משתמשי סלולר

עליכם להציע לכל אחד מהמשתמשים תכנית סלולר שתענה בצורה החסכונית והטובה ביותר על צרכיו ועל הרגלי השימוש שלו.

שם: אביבית

גיל: 57

מצב משפחתי: נשואה+3

ציסוק: מנהלת חנות לציווד משרדי

הרגלי שימוש: רוב השיחות הקשורות לעבודה נעשות ממכשיר הטלפון הקווי בחנות. משתמשת מעט יחסית במכשיר הסלולרי לשיחות פרטיות (כ-300 דקות בחודש), בעיקר לקרובי המשפחה שרובם באותה הרשת. שולחת מעט הודעות טקסט (כ-100 הודעות בחודש). לא אכפת לה סוג המכשיר. חשוב לה שיהיה בו GPS ומצלמה שבה תוכל לצלם את הנכדים. לא זקוקה לחבילת גלישה או לשירותים נוספים (ל-GPS נדרשת חבילת גלישה בסיסית בלבד). לא מעוניינת במכשיר משוכלל מדוי.

שם: אבי

גיל: 33

מצב משפחתי: רווק

ציסוק: מנהל מסעדה

הרגלי שימוש: המכשיר הנייד שלו משמש מעין משרד. הוא משתמש הרבה במכשיר הנייד לצורכי עבודה - הנתונים מראים כי הוא משוחח מעל ל-1000 דקות בחודש ושולח בין 700-800 הודעות טקסט. משתמש הרבה בגלישה לאינטרנט מהנייד לצורכי עבודה ולצרכים פרטיים.

שם: אביב

גיל: 17

מצב משפחתי: רווק

ציסוק: תלמיד י"א.

הרגלי שימוש: לא מדבר הרבה במיוחד (כ-400 דקות בחודש), אך משתמש הרבה בהודעות טקסט (כ-650 הודעות בחודש) ובאפליקציות של הודעות חנינם שלהן נדרשת חבילת גלישה. הוריו מגבילים את חשבון הנייד שלו ל-165 ₪.

התמודדויות עם שיקולים ואפשרויות קנייה בתחום הסלולר

שם התוכנית	מדברים בכף	מדברים ונהנים	מדברים בלי הפסקה	שם התוכנית	תשלום חודשי קבוע	המכשיר הכלול בחבילה	דקות היעדים	דקות שיחה לכל הברשת	הודעות טקסט	חבילת גלישה	מחיר לחריגה עבור דקות שיחה	מחיר לחריגה עבור הודעות טקסט	הטבות נוספות
	270 ש"ח	בחירת בנק: דקות: 200 - 125 ש"ח 500 דקות - 200 ש"ח 1500 דקות - 250 ש"ח				סמארטפון	1150		1150	חבילת גלישה בסיסית מתנה	65 א"ג	65 א"ג	חבילת גלישה לסמארטפון בתוספת של 40 ש"ח לחדש. GPS חינם.
		שדרוג לדור 3 או סמארטפון						500	200 הודעות - 20 ש"ח 600 הודעות - 70 ש"ח 1000 הודעות - 100 ש"ח	חבילת גלישה בסיסית ב 25 ש"ח	60 א"ג	65 א"ג	חבילת גלישה לסמארטפון בתוספת של 79 ש"ח לחדש. GPS בעלות של 14 ש"ח לחדש.
						סמארטפון		2500		חבילת גלישה בסיסית מתנה	55 א"ג	55 א"ג	חבילת גלישה לסמארטפון בתוספת של 60 ש"ח לחדש. GPS בתוספת של 10 ש"ח לחדש.

העלאת המודעות לצרכנות סלולרית נבונה

מטרות:

1. סיכום הידע הנלמד והצעת טיפים לצרכנות נבונה בתחום הסלולר בדגש על שימוש חסכוני, מודע, זהיר ובריא.
2. חשיפת משימת הסיכום כתוצר למידה: מסע הסברה - קליפים המעודדים ומקדמים צרכנות נבונה בתחום הסלולרי ומספקים טיפים ומידע.
3. זמן חשיבה והעלאת רעיונות שבסופו תוצג תכנית ראשונית על-יד התלמידים לאישור המורה.

מהלך הפעילות:

שלב א' - טיפים לצרכנות נבונה בתחום הסלולר (10 דקות)

המורה מעלה שאלה לכיתה:

- כתוצאה מהפעילויות שעשינו, אילו טיפים והמלצות נראה לכם חשוב לדעת ולזכור כמשתמשים במכשיר סלולרי?
- יש לכוון את התלמידים להתייחס להיבטים השונים של הנושא שנבחנו במהלך היחידות: חיסכון, הרגלי שימוש, צרכים, השוואת מחירים, השלכות חברתיות ובריאותיות, מודעות, מידע וכדומה.
 - יש לשמוע את תשובות התלמידים ולרשום אותן על הלוח.

שלב ב' - חלוקה במליאה של דף טיפים ומעבר עליו (5 דקות)

(נספח 1)

שלב ג' - הוראות להכנת קליפ לבני נוער כמסע הסברה בנושא הסלולר (30 דקות)

טיפים להנחיה למורה:

- על התלמידים לקיים צוותי חשיבה בקבוצות קטנות. יש להיעזר בחלק זה בדפים מנספח 2.
- המטרה היא להעלות רעיונות שונים לקליפ בן דקה אחת לכל היותר.
- הקליפ צריך להעביר את המסרים המרכזיים מהטיפים השונים. מומלץ להתמקד בטיפ אחד בכל קליפ.
- על התלמידים לפתח ולתכנן את ביצוע הקליפ ולהציג את הרעיון העומד מאחוריו ואת דרך הביצוע.
- בסיום תבחר הכיתה רעיון אחד (אפשר גם יותר מאחד, ואז העבודה היא בקבוצות) בהצבעה דמוקרטית ובאישור המורה ותתחיל לעבוד על הפקתו תוך חלוקת תפקידים ואחריות – שחקנים, כתיבה, ציוד טכני וכו'. (בשלב זה יש לחלק את נספח 3).

חשוב לזכור:

בסוף הקליפ צריכות להופיע כתוביות עם שם בית הספר, שם המורה והכיתה שהכינה אותו.

טיפים לצרכנות נבונה בעולם הסלולרי

כדי לקבל החלטה יותר מושכלת בכל מה שקשור לרכישת מוצרים או שירותים באופן כללי, ובתחום הסלולר בפרט, וכדי להימנע מהשלכות סביבתיות וחברתיות שליליות, כדאי לנהוג על פי כמה עקרונות מנחים:

שימושיות - הימנעו מרכישת מוצרים שאינכם זקוקים להם. שאלו את עצמכם מהו המניע האמיתי לרצון לרכוש משהו, ובדקו אם הרכישה באמת הכרחית.

פגיעה פחותה בסביבה - בחרו את המוצרים והשירותים שהנזק הסביבתי, החברתי והבריאותי שהם גורמים במהלך השימוש בהם הוא הקטן ביותר.

איכות - העדיפו מוצרים איכותיים, כיוון שהם מאריכים ימים. בחישוב כולל, מוצר בעל אורך חיים ארוך צורך פחות אנרגיה ומשאבים ומייצר פחות פסולת. כמו כן, מוצר איכותי חוסך כסף בטווח הארוך.

כמה טיפים חשובים:

דפוסי שימוש: ראשית חשוב מאוד שתדעו מהו דפוס השימוש שלכם, כמה אתם מדברים בחודש ולמי. איך תשיגו את המידע? שיחת טלפון למוקד השירות של חברת הסלולר או בדיקת ממוצע חודשי של 3-6 חשבונות אחרונות יניבו לכם את הדפוס, וכך תוכלו לבחור את החבילה המתאימה לכם ביותר.

הוזילו את החשבון החודשי: בטלו שירותים שאינכם זקוקים להם, הימנעו מבחירת "בנק דקות" (מספר של דקות במחיר קבוע מראש) והעדיפו חבילות שבהן תשלמו על מה שתדברו. חבילות "בנק דקות" הן הכנסה קבועה לחברת הסלולר ומלכודת דבש לכם, הצרכנים. המלכודת פשוטה: או שחורגים מהחבילה ומשלמים ביוקר, או שלא מנצלים את החבילה ומשלמים ביוקר על הדקות המיותרות. היום יש Wi-Fi כמעט בכל מקום, ולכן אם יש באפשרותכם, שוחחו חינם מהסקייפ או מאפליקציות כמו וייבר וכו'.

שלחו SMS חינם: שלחו SMS באמצעות תוכנות או אפליקציות חינמיות שרשת האינטרנט מציעה, כגון: דרך תיבת המייל שלכם בגוגל, תוכנת iCQ, TextMe, סקייפ ועוד אפליקציות למכשירי סמארטפון המקנות שליחת SMS חינם מהמכשיר. דרך נוספת לשליחת SMS חינם היא דרך האתרים של חברות הסלולר המקנות בכל יום מספר מסוים של הודעות חינם.

כשאתם בבית - דברו בטלפון הקווי: בעקבות הפחתת דמי הקישוריות, יותר זול לדבר מהטלפון הקווי מאשר מהסלולר.

דרכי התגוננות מהקרונה הסלולרית

החשש שהקרונה מסכנת את בריאות המשתמש בטלפונים סלולריים יצר ביקוש לאמצעי הגנה מתאימים. אך זיכרו! הפטנטים להגנה מהקרונה הסלולרית אינם יכולים לחסום את הקרונה כפי שההגנה מהשמש למשל עושה, כיוון שחסימת הקרונה תמנע את התקשורת הסלולרית עצמה.

מהן ההמלצות לשימוש בריא בטלפון סלולרי?

האגודה למלחמה בסרטן ממליצה לנהוג על פי עקרון "הזהירות המונעת" ולנקוט כמה אמצעים בשימוש במכשירים הסלולריים:
בשיחה בטלפון סלולרי רצוי להשתמש באוזניה לא אלחוטית (דיבורית אישית). בעת נהיגה יש חשיבות כפולה לשימוש בדיבורית: בטיחות בנהיגה וצמצום החשיפה לקרינה.
מומלץ להימנע ככל האפשר מנשיאת הטלפון הסלולרי כשהוא צמוד לגוף (בחגורת המכנסים או בכיסים וכן על הצוואר באמצעות שרוך). קיימים מחקרים שהצביעו על קשר בין נשיאת טלפון סלולרי על הגוף ובין פגיעה בפוריות. יתכן שבעתיד יומצא קשר בין נשיאת המכשיר על הגוף לבין נזקים נוספים לגוף האדם, ולכן מומלץ להימנע מנשיאתו על הגוף.
במכשיר טלפון סלולרי קבוע ברכב מומלץ להתקין אנטנה מחוץ לרכב ולא בתוכו.
באזורים שהקליטה חלשה, מומלץ להמעיט בשימוש בטלפון הסלולרי כשהוא צמוד לגוף. כאשר מפעילים את הטלפון הסלולרי באזור קשה לקליטה, מכשיר הטלפון מתאמץ לשדר, ובכך עולה עוצמת הקרינה.

איך עושים קליפ? רעיונות ואפיון הקליפ

קחו דף ועט ורשמו 10 רעיונות לדברים שהייתם רוצים לעשות בקליפ:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

עשיתם זאת? יופי. עכשיו בחרו את הרעיון שהכי קרוב לתנאים האלה:

- בוער לכם לעשות אותו, מכל סיבה שהיא. אם היו נותנים לכם עכשיו מצלמה ביד, הייתם רצים ומצלמים את זה.
- הרעיון הזה מדליק אתכם אולי מבחינה אסתטית, אולי מבחינת הנושא והתוכן, אולי מבחינת המטרה שאתם שואפים להגיע אליה.
- הרעיון הזה ניתן ליישום בקלות, במסגרת האמצעים שעומדים לרשותכם (או לפחות אלה שאתם חושבים שעומדים לרשותכם). זאת אומרת שגם אם בוער לכם ומדליק אתכם לצלם את הסרט הבא של סטיבן שפילברג, או לצלם מרדף מכוניות שבסופו במכוניות מתפוצצות באוויר, כנראה שזה משהו שיכול לקרות אבל לא בדקות הקרובות... בחרו משהו קל יותר.
- לא כל המרבה הרי זה משובח - למשל: מומלץ לרשום רשימה של טיפים או נושאים הקשורים לרעיון שלכם ולבחור רק אחד מהם ועליו לעשות קליפ.
- **זכרו שאורך הקליפ הוא מקסימום דקה!**

העלאת המודעות לצרכנות סלולרית נבונה

אחרי שבחרתם את הרעיון שלכם, ענו על השאלות:

1. מה המטרה של הקליפ? כלומר, אם הקליפ היה חץ, איפה הייתם רוצים שהקליפ יקלע?

2. מהו המסר המרכזי שהייתם רוצים להעביר בקליפ? אומנם ייתכן שבקליפ יעבור יותר ממסר אחד, אבל עליכם לחשוב מה המסר שהכי חשוב לכם להעביר באמצעות הקליפ הזה?

3. אם הקליפ היה אדם, מה האופי שהייתם רוצים שיהיה לו? מצחיק ומשוגע? אפל ומטריד? חכם ואלגנטי? חם ומחבק? ... כל הדברים האלה יבואו לידי ביטוי ביצירת הקליפ מבחינה טכנית ואמנותית. תארו את האופי של הקליפ שלכם:

4. מהן המחשבות שיש לכם על הקליפ מבחינת המראה החיצוני, השחקנים שיכולים לשחק בזה, מקומות הצילום (לוקיישנים), טכניקת הצילום או העריכה שהייתם רוצים?

5. מהם האמצעים שעומדים לרשותנו/ אפשר להשיג כדי שהקליפ הזה יקרה? אילו אמצעים צריך כדי שהקליפ יוכל לצאת לפועל?

6. מהו הטקסט/תסריט של הקליפ הזה? סיפור עם התחלה אמצע וסוף ברורים? אווירה? שיר? כתוביות? הומור?

הכנות ותכנון לצילום קליפ למסע הסברה

תכננו מראש כיצד הסרט יהיה בנוי:
תכננו מראש את הלבוש, את מיקומי הצילום, את זמני הצילום - לפי רעיון מרכזי שעלה במוחכם.
רשמו הכול על דף, תכננו זמנים, תאמו מפגשים, קחו את המצלמה הביתית וקדימה לדרך!

טיפים לתכנון התסריט:

1. רשמו את הדמות, את המשפטים שהיא אומרת, את תנועותיה ומהלכיה, את רצף העלילה בפשטות.
2. הרחיבו ופרקו את הרעיון הכללי לפעולות בודדות, והדגישו תנועות חשובות, משפטים חשובים.
3. סדרו את התסריט בסדר כרונולוגי והדפיסו הכול בצורה מסודרת.
4. הגדירו את המקומות הרצויים לצילום, וארגנו לוגיסטית את הצילומים מבחינת מיקום וזמנים.
5. צאו לצילומים כשכולם עברו על תפקידם, יודעים את השורות ואת התנועות.

טיפים לתכנון הצילום:

1. העדיפו לצלם במשך היום, במקומות פתוחים, אם אין לכם תאורה מספקת לצילום פנים ביתי.
2. אם הסרטון שלכם כולל צילומי פנים ליליים, הדליקו את כל האורות בחדר והעמידו פנסים לכיוון האזור המצלום.
3. צלמו צילומים קצרים וממוקדים כדי לא להסתבך עם ריבוי בחומרי גלם לא רצויים.
4. בחרו תלבושות חלקות, ללא עיטורים קטנים או נוצצים מדי שיקלקלו את איכות הסרטון הסופי.
5. אל תצלמו מול השמש אובייקטים ופנים - הצילום ייצא חשוך מדי באובייקט ושרוף מסביבו.
6. דאגו לצלם כל תנועה, משפט או מהלכים חשובים במיוחד, מספר פעמים, מ-2-3 זוויות אפשריות.
7. אם הלכתם על קליפ ללא עלילה או טקסט - נסו לצלם את הקליפ בזוויות לא שגרתיות.
8. דאגו שמאחורי הדמות המצלמת לא יהיו חפצים סתמיים, שקעי חשמל וחוסים, או סתם תריסים - בחרו מקומות שהם יפים ויזואלית גם אם לא מעמידים שם מצלמה בכוונה תחילה.
9. הקפידו להקליט את הסאונד בצורה איכותית. אם יש לכם מיקרופון מקצועי דאגו שיכוון לעבר הדוברים ושאר האנשים על הסט ישתקו. אם המיקרופון נמצא על המצלמה - דאגו שהמצלמה תהיה כמה שיותר קרובה לזה שמדבר וכמובן שימרו על השקט על הסט.
10. בחרו מקום צילום שיהיה שקט, ללא רעשי רקע חזקים מדי כמו מכונות, רכבות, מטוסים וגני ילדים. הערה זו מתייחסת לקליפ שיש בו דיבורים.

יחידה 3

נספח 3

טיפים להכנות למשחק מול מצלמה:

כשאתם עובדים עפ"י שורות קבועות בתסריט, הקפידו לחיות אותם ולשדר אל הצופה את החוויה שאתם רואים במוחכם. טביעת העין של הצופה הממוצע המודרני הרבה יותר תובענית מאשר אתם חושבים. נסו להיות יצירתיים ואף מוגזמים, כדי שיצולמו משפטים מסוגננים, ולא שטחיים עם טון דיבור קבוע, מונוטוני ומשעמם - שיחרוץ את גורל הסרט עוד לפני שהתחלתם את הצילום עצמו.

את הקליפים יש לשלוח על DVD לכתובת:
המועצה הישראלית לצרכנות, מחלקת חינוך, רח' החשמונאים 88,
ת.ד. 20413, תל-אביב 61204.
ניתן גם לשלוח את הקליפים למייל klipim2012@gmail.com
(מוגבל לגודל של 30 MG).
לפרטים נוספים והרשמה לתחרות:
http://www.consumers.org.il/category/yom_hazarhan

מהצלחה!

